

קובץ

האור לחיים

שנה שלישית

מאמרים ושיחות

מרן ראש הישיבה

הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

פרשת צו

פסח

פרשת שמיני תש"פ

זמני השבת (פרשת צו)

ר"ת	צאת השבת	הדלקת נרות	י-ם
20:23	19:37	18:45	י-ם
20:20	19:34	18:43	ת"א
20:22	19:36	18:44	חיפה
20:22	19:35	18:44	ב"ש

* לנוהגים 40 דק': 18:25

הומנים עפ"י לוח המאור בהוצאת מוסדות "אור החיים"

להארות או הערות, ניתן לפנות
orhachaim4@gmail.com

דיסקים של שיעורי הרב ניתן להשיג
במשרדי אור החיים - 02-5000455 (הזמנה טלפונית)

בס"ד ניתן לשמוע את השיעורים בשידור חי
בימים שלישי וחמישי בין השעות 21:00-22:00
קול הדף - 02-6400000 (שלוחה 9)
orhachaim.co.il

המעוניינים לסייע בהדפסת החוברת לשם זיכוי הרבים,
או להקדיש את העלון לרפואה, להצלחה, או לעילוי נשמה וכדו',

יוכלו לפנות באמצעות מייל:
orhachaim4@gmail.com
או בטלפון: **02-5000455**
052-7129793

יוצא לאור ע"י "מכון אור החיים"
רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים

תוכן עניינים

פרשת צו - פסח - פרשת שמיני תש"פ

חלק מהמאמרים נלקטו מתוך הספר "משכני אהרין" - חומש ויקרא

פרשת צו:

- 1 לא לפספס את הרכבת
5 לעזור לכל נצרך
9 "פרוטקציה" ללומדי התורה

פסח:

- 18 לא שינו את שמם
18 איזהו חכם הרואה את הנולד
20 פתום ורעמסס
22 האריות מלווים את משה ואהרון
24 אין לו לב
26 מכת ערוב
28 מכת ברד
30 מלוא כל הארץ כבודו
31 מכת חושך - אהבת ישראל
31 אכל לקה ושילם

שביעי של פסח:

- 34 עמוד ענן ועמוד האש
35 כשפים במצרים
36 חסד בין אדם לחברו

פרשת שמיני:

- 38 לימוד זכות - שינוי מבט
43 ללא קנאה שנאה ותחרות

לא לפספס את הרכבת

לְרַשְׁעִים".

צו את אהרן ואת בניו לאמר (ויקרא ו, ב).

צרות העולם הבא קשות פי מיליארד מצרות העולם הזה. אם כאן, בעולם הזה, מקשה האדם את עורפו וטוען שלא מעניין אותו העולם הבא, העיקר שיהנה בעולם הזה, ולא איכפת לו שבעולם הבא ישרפוהו וגמרנו - טעות בידו! עליו לדעת שאין מציאות כזאת לברוח מה'. לא שורפים אותו ונגמר הסיפור... נשמת

היהודי היא נצחית, אין לה מיתה כלל. בעולם הבא האדם חי, ורואה וחש כל

פרש רש"י: "צו את אהרן - אין צו אלא לשון זרוז, מיד ולדורות".

"אם אדם נתפס

במהלך אחד, ונשא

עיקבי ולא יז ממנו

- נבוהו לעלות

במעלות אינסופיות,

ולא יז בלבד, אלא

שהוא גם מעלה עימו

את האחרים"

הרב בעל ה"שבט מוסר" (פרק לה) מלמדנו, שכשנפטר אדם שהכין את מלבושיו לעתיד לבוא, יוצאים מלאכי השרת לקראתו ואומרים לו (ישעיה נז, ב): "יבוא שלום ינוחו על משכבותם".

ואם, חלילה, לא השכיל להכין את מלבושיו לעולם

הבא, יצאו מלאכי השרת ויאמרו לפניו (שם מח, כב): "אין שלום אָמר ה'

אחד מתלמידיו סיפר, שפעם אחת ליוה את המשגיח, וכשנכנס עימו לביתו, פתח הרב ואמר:

"דע לך, כל מה שאתה רואה שיש לי, תלמידים ותלמידי תלמידים וכו' - זה הכל בגלל שפעם אחת תפסתי את הרגע!

בצעירותי למדתי בשיבתו של ה"חפץ חיים" זצ"ל בראדין, ולמדו שם תלמידי חכמים מופלגים, רבנים קדושים ומגידי שיעורים.

המשגיח של ישיבת מיר, רבי ירוחם ליבוביץ' זצ"ל, הגיע לתקופה קצרה לישיבת ראדין, ושימש שם באותה תקופה כמשגיח. באחת השיחות שמסר רבי ירוחם בישיבה, הוא דיבר על נושא האמונה החושית, על הראיה של אמונת ה' בחוש.

המשיך רבי יחזקאל לוינשטיין וסיפר: "גם קודם השיחה עבדתי על עצמי, אבל כששמעתי את שיחתו של רבי ירוחם, שהיתה ברמה גבוהה ועמוקה עד מאוד, הרגשתי שכל העבודה שעבדתי על עצמי באמונה ובמידות

מה שנעשה עימו, ואם הרשיע בעולם הזה ח"ו - יקבל את עונשו, והעונש עלול להימשך מאות ואף אלפי שנים, אבל בסוף הנשמה תתוקן.

בסוף הוא יקבל איזשהו מקום קטן בגן עדן, ויצטער כל הזמן למה לא השכיל בעולם הזה לתפוס את הרגע, ולבנות לעצמו חיי עולם הבא.

זוהי כל עבודת האדם - לתפוס את הרגע! אם האדם זוכה לתפוס את הרגע, שבו הוא מתלהב לעבודת הבורא יתברך - הוא עלה על דרך המלך.

רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, המשגיח הנודע של ישיבת פוניבז', העמיד תלמידים לאלפים, ראשי ישיבות ומשגיחים, תלמידי חכמים מופלגים. סדרת הספרים של שיחותיו נקראת "אור יחזקאל", כיון שהאיר לו האור. מי שקורא את הספרים האלו מרגיש, שהרב חש את הדברים ממש בחוש. הקריאה בספריו היא לא קריאה בלבד, אלא ראיית הדברים.

לכן, כששומע האדם איזה דבר שהוא מתלהב ממנו, עליו לתפוס אותו ולא להרפות ממנו.

גם אדם שעובד לפרנסתו, יכול לראות את הקב"ה בכל צעד וצעד במהלך חייו. ביום פלוני הוא הצליח בעסקה חשובה, וביום אחר נעשה לו נס, וכיוצא בזה. על זה נאמר (משלי ג, ו): "פְּכֹל דְרָקִיךָ דָּעָהוּ וְהוּא יִישַׁר אֶרְחֻתֶיךָ".

אני מכיר בעלי בתים שתפסו את הרגע, והיום הם מוסרים שיעורים, ומחנכים את תלמידיהם וילדיהם לתורה ויראת שמים. והכל מזה שתפסו את הרגע.

משל למה הדבר דומה, לאדם הטועה ביער בלילה חשוך וסגרירי, ולא נמצא איתו שום מקור אור, ונתון הוא לסכנות האורבות ביער. פתאום מבזיק ברק, ומאיר לרגע את המקום.

אם ינצל את הרגע, ויתבונן במתרחש סביבו - יוכל להציל את חייו ולצאת

- הריהי כקליפת השום ביחס למה ששמעתי בשיחה זו.

מרוב שריכותי את עצמי בדברי המשגיח רבי ירוחם, הרגשתי סחרחורת חזקה מאוד, וקבלתי על עצמי להרגיש את הקב"ה בכל מקום. בשולחן, במחברת ובספר, בכוס ובצלחת, בכל מקום לראות את ה'.

התחלתי להתאמץ ולקיים את דברי רבי ירוחם במציאות החיים, המשכתי והמשכתי, 'אַחֲזֵתִיו וְלֹא אֶרְפְּנוּ' (שיר השירים ג, ד), ואם אני זוכה שכיום תלמידי מכוונים עצמם לאור הנפלא הזה - אין זה אלא בזכות אותו רגע של סחרור שהיה לי, שהתאמצתי להבין מהי אמונה חושית, וזה היה מהלך כל חי".

זה לא קל, אבל אם אדם נתפס במהלך אחד, ונשאר עיקבי ולא זו ממנו - בכוחו לעלות במעלות אינסופיות, ולא זו בלבד, אלא שהוא גם מעלה עימו את האחרים.

זה דבר עצום! ברגע אחד האדם יכול לעלות ולהתעלות!

ותתפוס אותו, בתחילה האם עוזרת לו כדי שיצליח ללכת, אבל אחר כך היא מפסיקה לעזור לו, כדי שילמד ללכת בעצמו.

כך, להבדיל, הקב"ה נותן לאדם רגע של אור. אמרו חכמינו ז"ל (אבות ד, א): "אין לך אדם שאין לו שעה". "שעה" פרושה רגע או שבריר שניה. לכל אדם יש רגע של אור, מאמר חז"ל מסוים שעליו לתפוס ולהיות דבק בו, להחזיק בו ולא לזוז ממנו, בגדר "אַחֲזִיתִיו וְלֹא אֶרְפֹּנוּ, עַד שֶׁהִבִּיאֲתִיו אֶל בַּיִת אִמִּי וְאֶל חֶדֶר הַנְּרָתִי", (שיר השירים ג, ד) הוא לא זז ממנו גם בבית, גם בחוץ, כל הזמן הוא עם האדם. הרעיון הזה מוביל אותו כל החיים, והוא נעשה מאושר בשיא האושר.

לכן, אם האיר לך האור הנפלא - תפוס אותו!

מהיער המסוכן. אבל אם באותו רגע שהבזיק הברק יתרשם מהאור היפה של הברק ולא ינצלו - הוא עלול להישאר ביער ולהיות, חלילה, טרף לחיות.

והנמשל ברור: אם אדם יודע לנצל את הרגע של ההתלהבות - באפשרותו לקנות את חייו. אבל אם ישאר אדיש, ורק יתפעל מאותו רגע ולא יחליט לשנות את דרכו - הוא עלול להישאר ביער, נתון לסכנת אבדון.

הקב"ה לא יחזיק את האדם לעולם, ועל האדם להתפתח לבד, להיות "חי נושא את עצמו" (שבת צד ע"א), כמאמר רבותינו (אבות א, יד): "אם אין אני לי מי לי". למטרה זו הגיע האדם לעולם הזה - להיות נושא את עצמו.

כשילד מבקש מאמו שתתן לו יד

לעזור לכל נצרך

שהקורבן עולה כליל לה' - הבעלים והכהנים אינם מקבלים שום חלק מן הקורבן, ואינם נהנים ממנו כלל. ומאחר וטבע האדם שבמקום שיש חסרון כיס, שאין לו תועלת מהדבר, ואולי אפילו יש לו הפסד, הוא מתעצל ואף מנסה להימנע - לכן שם צריך הכתוב לזרז ביותר.

בימים אלו של ערב חג הפסח, מזדמנת לידנו מצווה שיש בה חסרון כיס -

צו אֶת אֱהֲרֹן וְאֶת בְּנָיו לְאָמֹד (ויקרא ו, ב).
 הקב"ה אומר למשה לצוות את אהרן ואת בניו על תורת העולה, ורש"י מפרש מדוע נאמרו דווקא דברים אלה בלשון "צו": "אין צו אלא לשון זרז, מיד ולדורות. אמר רבי שמעון: 'ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס'".

בקורבן עולה ישנו חסרון כיס, משום

קמחא דפסחא

למשפחות נזקקות
ולאברכים עמלי תורה!

בהידור
רב!

חג הפסח הבעל"ט מתקרב, ואיתנו הוצאות החג הגדולות לקיום מצוות החג בהידור ובשלימות.
 כמידי שנה מוסדות אור החיים מחלקים אלפי מנות "קמחא דפסחא" לאברכים עמלי תורה ולנזקקים

התקשרו ותרמו בעין יפה

02-5000455

גם אתם יכולים להיות שותפים
במצות הגדולה!

דפסחא" ביד רחבה, וסייע למשפחות אחרות להגיע לשולחן הסדר בנחת וברווחה, הרי שעזר לכל דכפין שייתי ויכול בביתו שלו - בשמחה ובכבוד.

מספרים על ה"בית הלוי", רבי יוסף דב סולוביצ'יק זצ"ל, אבי שושלת בריסק, שבערב פסח הגיע אליו יהודי אחד ושאלה בפיו: אין לו יין לארבע כוסות. האם יכול הוא לצאת ידי חובה בחלב?

מיד קרא הרב לרבנית, ביקש ממנה שתביא את דינר הזהב שהיה מוטמן בחדר הסמוך, והעניק אותו ליהודי שלפניו, שיוכל לקנות בשר, מצות ושאר צרכי החג.

לאחר שיצא היהודי מן הבית, שאלה הרבנית: "הרי האיש לא אמר אלא שאין לו יין. מי אמר שגם בשר אין לו?"

ענה לה הרב: "הלא שתיים מתוך ארבע הכוסות שותים לאחר 'שולחן עורך'. אם היה מתכון לאכול בשר בסעודה, לא היה מעלה בדעתו לשתות שתי כוסות חלב לאחריה... על כורחך שגם

מצוות צדקה של "קמחא דפסחא", אולם חשוב ביותר לזרוז עליה ולהזדרז בה. הלא יודעים אנו כי פסח הוא מעין "כליל לה" - מה שיש לאדם הוא לוקח, ואינו מותיר מאומה... זכות עצומה היא, אם כן, לתרום לשמחת החג של משפחות נצרכות בכלל, ומשפחות בני תורה בפרט, ולסייע לכל יהודי לחוש כליל הסדר כבן מלכים.

לא רק בערב פסח משתדלים אנו לסייע לכל נצרך, אלא אף עם התקדש החג, בתחילת ליל הסדר, כאשר כל משפחה יושבת סביב השולחן הערוך, ומצפה להתחיל באמירת ההגדה, מקדימים ומכריזים: "כל דכפין ייתי ויכול".

ולכאורה קשה, הלא הכנו את הסעודה ושאר צרכי הסדר לפי מספר נפשות הבית והאורחים המוזמנים. האם באמת רוצים ויכולים אנו לארח כל רעב ונצרך, ללא הגבלה?

אכן, אדם שקודם החג נתן "קמחא

רעבים על שולחני..."

גם כאן, על דרך הבדיחותא יש מבארים שהמטרה בכך שהדברים נאמרים בשפה הארמית היא, כדי שאנשים לא יבינו את ההזמנה, וממילא לא יענו לה...

למעשה, יש מפרשים ש"הא לחמא עניא" נכתב בארמית, משום שזו היתה הלשון המדוברת בזמנם. ויש אומרים שהטעם הוא על פי מה שכתוב בזוהר הקדוש, שבלייל הסדר הקב"ה יורד עם כל הפמליה שלו, ומגיע לכל בית יהודי, כדי לראות כיצד הם עורכים את הסדר, ולפי זה "הא לחמא עניא" - "הא" כנגד השכינה הקדושה, וכדי שהמלאכים לא יתקנאו בנו בזכות העצומה הזו, פותחים את ההגדה בלשון ארמית, שהמלאכים אינם מבינים אותה.

נושא הזריזות שהזכרנו בראשית הדברים, הוא נקודה מהותית בעניני הפסח, אשר נקרא "חג המצות", על שם המצות שלקחו איתם ישראל

בשר לסעודת יום טוב אין בביתו..."

(ראה חזון עובדיה - הגדה של פסח עמוד ט).

אנו אומרים: "הא לחמא עניא", ממשיכים ב"מה נשתנה", ומיד לאחר מכן אומרים: "עבדים היינו". מהו המהלך המחבר בין שלושת החלקים? מפרשים במליצה (חזון עובדיה שם עמוד יב): הבן רואה את אביו, שבימים כתיקונם אינו שש להושיב אורחים על שולחנו, וכאשר מתדפק עני על דלת הבית הוא שולח אותו לבית תמחוי - יושב כעת בראש השולחן המפואר ומכריז בקול גדול: "הא לחמא עניא... כל דכפין ייתי ויכול, כל דצריך ייתי ויפסח".

תמה הבן: "מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?"

ואביו עונה לו: "עבדים היינו לפרעה במצרים". אני למדתי מפרעה, מה הוא אומר ואינו עושה, גוזר ואינו מקיים, אף אני - מכריז כל דכפין ייתי ויכול, אך איני מתכוון באמת לארח

לחמים של ממש.

נקדה זו מוזכרת בתשובה נפלאה לקושיה - מדוע התורה משתמשת בשם "חג המצות", ואילו אנו רגילים לקרא לחג 'חג הפסח'?

אלא, שהשם "חג המצות" יש בו שבח לישראל, שהזדרזו כמצות ה', ואילו "חג הפסח" מזכיר את הנס הגדול שעשה הקב"ה לישראל כאשר פסח על בתי בני ישראל במכת בכורות, והצילם ממות.

נמצא שהקב"ה בתורתו משבח את ישראל, וישראל - משבחים את הקב"ה (עי' תוספות חדשים במשניות בתחילת מסכת פסחים בשם רבי לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל).

בצאתם ממצרים: "וַיֹּאפּוּ אֶת הַבֶּצֶק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֲגַת מִצּוֹת פִּי לֹא חֲמִץ פִּי גִרְשׁוֹ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהֵמֶה" (שמות יב, ט).

ההבדל בין חמץ למצה הוא דק ומזערי, ועל מנת שלא לחצות את הגבול ביניהם, נדרשות שימת לב מרוכזת וזריזות גדולה. ניתן ללמוד מכאן על ההבדל בין טוב לרע, שהוא לעיתים כמעט בלתי מורגש, ורק הזהיר והזריז במצוות יזכה לבחור בטוב, ולהינצל מעברה.

כאשר יצאו בני ישראל ממצרים, קיימו את מצות ה' לצאת במהירות ובחיפזון, ולא המתינו אפילו מעט, כדי שהבצק יחמיץ, ויוכלו לקחת עימם

"פרוטקציה" ללומדי התורה

סיפרו לו שמאז ששמע את דבריו על עונשי הגיהנם, נפל למשכב.

הלך הגר"א לבקרו. שאלו: "בני, מה יש לך?"

סיפר התלמיד: "מאז ששמעתי את חומרת העונשים על כל עברה, ועל כל חוסר דקדוק במצווה, תקף אותי פחד נורא, רעד אוחז בכל גופי".

עודד אותו הגר"א, ותוך זמן קצר התאושש וחזר לעצמו. קם ממיטתו, וחזר להגיע לשיעוריו של הגאון.

או אז אמר לו הגאון: "דע לך, מה שדברתי על הגיהנם הוא אמת לאמיתה, ובמציאות הוא חמור וקשה הרבה יותר. אך זאת עליך לדעת: מי שלומד את התורה הקדושה, יש לו שם הרבה זכויות! כביכול עושים לו "פרוטקציה".

זכות התורה שאדם לומד - נושאים לו פנים בעולם הבא!

זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלוואים ולזבח השלמים (ויקרא ז, לו).

אמרו רבותינו במדרש (ילקוט שמעוני צו רמז תקט): "כל העוסק בתורה - כאילו הקריב עולה מנחה חטאת ואשם".

זהו שאמרה תורה: "זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלוואים ולזבח השלמים" - אם יש את התורה לא צריך עולה, לא מנחה ולא חטאת.

ידוע המעשה על הגאון מוילנא זצ"ל, שפעם ישב לפני התלמידים והקריא להם תיאור מהספר "ראשית חכמה" אודות עונשי הגיהנם. אחד מהתלמידים ששמע את הדברים לקחם אל ליבו ונחלש. מרוב פחד ורעדה נפל למשכב, ובמשך כמה ימים לא הגיע לשיעורו של הגאון.

אחרי יומיים הבחין הגאון בהעדרותו, ושאל את התלמידים מה ארע לו.

פתאום הבחין אחד הנוכחים כי העובד שעסוק בריקון הכספומט הוא חבר ילדות שלו, ידיד נעוריו. שניהם למדו באותה כיתה בבית הספר וגם בתיכון. ניגש וקרא לעברו בידידות: "הי, אהרון, מה שלומך?"

למרבה פליאתו ענה לו חברו בקשיחות: "עוף מפה! אל תוסיף לדבר עוד שום מילה! לך מיד!!!" הלה לא הבין מה קרה לחברו, וחזר למקומו מבויש ונבוך.

סוף סוף הם סיימו את ריקון הכספומט. המזוודה הועברה לדרכה, ואותו עובד ניגש אל חברו, טפח בידידות על שכמו, ושאל: "משה, מה קורה? מה שלומך?"

משה היה עדיין פגוע. "מה קרה? למה דיברת אלי כך?"

החזיר לו העובד: "האם לא ראית שהייתי באמצע העבודה? זאת עבודה מסוכנת. יש שוודים שעלולים לנצל את ההזדמנות הזו. איך תרצה שאענה לך תוך כדי עבודה?!"

במקום עבודת הקורבנות יש לנו כיום את עבודת התפילה. עבודה זו צריכה להעשות בתשומת לב - "וּלְעֲבֹדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם" (דברים יא, ג).

רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, חתנו של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, סיפר, שפעם המתין למישהו סמוך לעמדת כספומט. לפתע הגיע לשם אדם לבוש מדים של חברת "ברינקס", והורה לכולם לפנות את המקום. לא כולם התיחסו אליו ברצינות. חלקם היו עסוקים בקריאת ספרים, חלקם שוחחו ביניהם. כשראה שאינם מתיחסים, שלף מכיסו אקדח, וחזר על ההוראה החד משמעית - לפנות את השטח! האקדח עשה את שלו, וכולם הזדרזו לקום ממקומם.

כשהתרוקן החדר, נכנסו פנימה עוד שני אנשים. אחד אחז בידו מזוודה, והשני החזיק בידו אקדח שלוף, והסתכל בחשדנות לכל הכוונים. שניהם ניגשו אל הכספומט, פתחו אותו, ומילאו את המזוודה בכל הכסף שהיה בו.

שאלוהו מה הוא עושה לפני התפילה?
אמר: "אני מתפלל".

תמהו השואלים: "על מה מתפלל הרב?" והשיב: "אני מתפלל שאזכה להתפלל לפני ה'".

אם רוצה אדם שהקב"ה ישמע את תפילתו, עליו להכין את עצמו לתפילה, כמו שנאמר: "תִּכְּוֶן לְפָנַי - תִּקְשִׁיב אָזְנוֹךָ" (תהלים י, יז). בהתאם להכנת הלב, כך תהיה כביכול הקשבת האוזן של הבורא יתברך.

ומהי ההכנה הראויה לתפילה? - להתפלל שנוכה להתפלל.

זו היתה כוונת משה רבנו באומר: "וְאֶתְחַנֵּן אֶל ה' בְּעֵת הַהִיא לֵאמֹר" (דברים ג, כג) - משה רבנו התחנן אל ה', ומה היתה תחינתו? - "לאמור". הוא ביקש לזכות להתפלל לפני ה', הוא ביקש לדעת מה להתפלל, והפציר בה' יתברך שתפלתו תהיה מתוך עומק הלב, ובכוונה רצויה ואמיתית.

תפילה אינה אמירת מילים, ובודאי לא קריאת מילים מתוך טקסט...

זהו שאמרה התורה: "וּלְעֲבֹדוֹ בְּכָל לְבַבְּכֶם". איזו היא עבודה שהיא בלב? - הוי אומר זו תפילה" (תענית ב ע"א). תפילה היא עבודה מסוכנת. שודדים אורבים לרגעי הרפיון שלנו, היצרים הרעים והמחשבות הזרות אינן נותנות לנו מנוח. לפיכך יש לרכז את כל הכוחות בעשייתה.

כשאדם עומד בעבודה לפני ה', הוא אינו מרים עיניים בכל רגע כדי לבדוק מי נכנס לבית הכנסת, וכמובן שאינו מחפש מישהו שישב לידו, כדי לפטפט איתו קצת או סתם כדי להנעים לו את השעות.

הוא כרגע עסוק בעבודת ה'! עליו להיזהר שלא ישדדו אותו!

כך גם לגבי עבודת לימוד התורה. כשבאים לאדם ומפריעים לו תוך כדי לימוד, ירים את עינו וישאל: מה תרצו ממני? אני באמצע עבודת ה'. ממש בתוך הסוגיה. אל נא תפריעוני!

האדמו"ר רבי חיים מצאנז זצ"ל היה גאון עולם, קודש הקודשים. פעם

אמרו במדרש (ילקוט שמעוני חיי שרה רמז טז): "צפתה שידו שטוחה בתפילה, אמרה: 'ודאי אדם גדול הוא', לכך שאלה עליו".

מן התפילה ניכר אם האדם הוא גדול, ואדם גדול ניכר בתפילתו.

כתב הנצי"ב מוולוז'ין זצ"ל בחיבורו "העמק דבר": כשראתה רבקה את יצחק עומד כמלאך אלוקים, נפלה עליה אימה גדולה.

תפילתו של יצחק לא היתה קריאה של מילים, אלא תפילה מכל הלב -

הרבה שמות יש לתפילה - תחינה, בקשה, זעקה ועוד. את כל המשמעויות הללו צריך האדם להכניס בתוך התפילה.

בהגיע רבקה אמנו אל בית יצחק עם אליעזר, מסופר שנשאה את עיניה, וכשראתה את יצחק, נפלה מעל הגמל. "וַתֹּאמֶר אֶל הָעֶבֶד מִי הָאִישׁ הַלֵּזֶה הַהֵלֶךְ בְּעֶדְהָ לְקַרְאֲתָנּוּ" (בראשית כד, טו).

ענה לה אליעזר: "הוא אֲדֹנָי"

קמחא דפסחא

למשפחות נזקקות
ולאברכים עמלי תורה!

בהידור
רב!

חג הפסח הבעל"ט מתקרב, ואיתנו הוצאות החג הגדולות לקיום מצוות החג בהידור ובשלימות. כמידי שנה מוסדות אור החיים מחלקים אלפי מנות "קמחא דפסחא" לאברכים עמלי תורה ולנזקקים

התקשרו ותרמו בעין יפה

02-5000455

גם אתם יכולים להיות שותפים
במצות הגדולה!

התורה הקדושה אינה באה לספר לנו ספורים, אלא לומר כי התפילות, הזעקות והתחינות בכוון לשנות את הכל, ואין דבר העומד בפני התפילה!

בפרשת קורח מתפלל משה רבנו אל ה': "אַל תִּפְּן אֶל מִנְּחָתָם" (במדבר טז, טו).

אומר הסבא מקלם זצ"ל דבר נורא: קורח ועדתו היו כופרים רשעים. הם כפרו בקב"ה ובמשה עבדו. שאלו שאלות של ליצנות על התורה: האם בגד שכולו תכלת חייב בציצית? האם בית מלא בספרי קודש חייב במזוזה?

אך מתפילתו של משה אנו למדים, שגם אותם כופרים, אילו היו מתפללים אל ה' - הייתה תפילתם נשמעת!! משה רבנו הוצרך לבקש במיוחד: "אל תפן אל מנחתם!"

לכאורה, מה הצד שהקב"ה יקבל תפילה של כופרים ורשעים גדולים כל כך? הם הרי "מחוקים" מן העולם! אך לא, הם אומנם רשעים, אבל משה ידע שאם יפנו בתפילה לבורא העולם

נִשְׂא לְבַבְנוּ אֶל פְּפִים אֶל אֲבִינוּ שְׁבִשְׁמַיִם! (איכה ג, מא).

רבקה ראתה את יצחק כמלאך אלוקים. היא ראתה את הדבקות, את ההכנעה ואת השתפכות הנפש. כל זאת חזתה בהשתטחות ידו לפני הקב"ה, ומכך קיבלה רעד ופחד נוראי, שכתוצאה ממנו נפלה מעל הגמל!

מראה אדם גדול שמתפלל וזועק מקרב ליבו, ומתחנן לפני בורא העולם - הוא מראה מפחיד!

ללמדנו, מהי תפילה ואיך מתפללים...

רבקה היתה עקרה, לא יכלה ללדת. הרופאים אמרו שאין מה לעשות. לא שייך שהיא תלד, ממש כמו שלא שייך שקרש ילד... לכו הביתה, ותשלימו עם המצב.

בשלב הזה נעמד יצחק להתפלל. "וַיַּעֲתֶר יִצְחָק לַיהוָה לֵאמֹר לִנְכַח אֲשֶׁתִּי כִּי עֲקָרָה הִיא" (בראשית כה, כא), והקב"ה הפך את הטבע, ורבקה, שהיתה עקרה שאינה יכולה ללדת, נפקדה.

כולה היתה מלאה בתורה, קדושה וטהרה.

והנה חז"ל (ברכות שם) מספרים שחזקיהו נפל למשכב. בא אליו דודו, ישעיהו הנביא, ואמר לו: "צו לביתך, כי מת אתה ולא תחיה". אמר לו חזקיהו: "מה עשיתי?" אמר לו: "לא עסקת בפריה ורביה".

אמר חזקיהו: "ראיתי ברוח הקודש שעתידים להיולד לי בנים רשעים. איך אוכל להסכים לכך, ולהביא בנים שימרדו, חלילה, בה'?"

אמר לו: "בהדי כבשי דרחמנא למה לך" - אינך צריך לחשב מה עתיד להיות. עליך לעשות את המוטל עליך, ולקיים את דברי ה': "פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת הָאָרֶץ", (בראשית א, כח) שהיא המצווה הראשונה בתרי"ג המצוות.

ביקש ממנו חזקיהו שיתן לו את ביתו לאישה, ואולי בזכות זה, הבנים לא יהיו רשעים. אמר לו ישעיהו: "כבר נגזרה גזרה". אמר לו חזקיהו: "בן אמוץ, כלה נבואתך וצא!" את זה הקב"ה לא אמר לך, מדוע אתה אומר

- הוא יקבל את תפילתם!

בספר דברי הימים (ב לג, יא) כתוב שמנשה מלך ישראל נלכד על ידי אשור - "וַיִּלְכְּדוּ אֶת מְנַשֶּׁה בַּחֲחִים". "חֲחִים" היה סיר גדול מנחושת. הניחוהו על גבי גחלים, כדי לצלות את מנשה חי.

עמד מנשה בתוך הסיר והחל לזעוק לכל עבודה זרה שבעולם, שהרי לא השאיר עבודה זרה שלא עבדה! נכנס בו יצר הרע, והוא רצה להכעיס את בוראו.

זעק וזעק, וכמובן שאף אחד לא ענה לו. אז אמר: "נזכרתי באימרה ששמעתי מאבי, חזקיהו המלך, בעת שחלה ונטה למות: 'אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים'" (ברכות י"א).

חזקיהו המלך היה קדוש וטהור. חז"ל (סנהדרין כ"א) אמרו: "שקר החן" - זה דורו של משה, "הבל היופי" - זה דורו של יהושע, "אישה יראת ה'" - זהו דורו של חזקיהו המלך, שבו הארץ

לי כך?

ומיד - פנה חזקיהו אל הקיר, כלומר, נעמד בתפילה לבורא עולם מקירות ליבו, ונשמעה תפילתו, הוסיפו לו עשרים ושנים שנה, ונולדו הילדים.

ובמשך כל אותו הזמן היה אומר לבניו: "שמעו ואספר לכם בני היקרים, מקובלני מבית אבי אבא - אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם, אל יתייאש מן הרחמים". זה לא רק כשהחרב מתנפנת באוויר, אלא החרב כבר נמצאת על הצוואר - כמה חלקיקי שניות חסרים עד שהראש נשחט, ואפילו בשנייה הזו אפשר לזעוק לה', ואם אדם יתפלל מקירות הלב - הקב"ה יקבל את תפילתו.

וכעת, בהיותו בתוך הדוד, נזכר מנשה באותו מוסר השכל שקיבל מאביו, שלא להתייאש מרחמי ה' אף פעם. נעמד בתפילה ואמר: "ריבונו של עולם, אני פונה אליך, ואם חלילה לא תציל אותי, אתה כמו האלהות האחרים".

באותה שעה סתמו מלאכי השרת את כל השמים. אמרו: שישרף מנשה, שיצלה. כך הוא מעז לדבר על הקב"ה?!...! שלא תיכנס תפילתו!

מה עשה הקב"ה? - "וַיַּעֲתֶר לוֹ ה'"; אל תקרי ויעתר אלא ויחתר. הקב"ה חתר לו חתירה מיוחדת, והכניס את תפילתו לפניו, והושיעו! חילצו משם והביאו עד כסאו בירושלים, והוא מלך עוד עשרים ושנים שנה, ועשה הטוב בעיני ה', מילא את כל המקומות בתורה, וסילק את כל העבודות זרות! כמה גדול הוא כוחה של תפילה... מה אנו יודעים, ומה אנו מבינים...

הבעיה הגדולה היא, שאדם נוטה להתפלל רק כאשר הוא זקוק לדבר מה. כשהוא לא צריך - הוא פשוט לא מתפלל.

מעשה היה בילד שלא דיבר. הוא שמע היטב, וגם הגיב לכל דבר שנאמר לו, אבל מפיו לא יצאה אפילו מילה אחת. כשהיה בגיל שלוש וארבע

הביאו רופא מתלמד. נתנו לו הוראות לטפול בחולים השונים, והוסיפו, שאם הוא צריך עזרה, ומרגיש שאינו משתלט - עליו להתקשר למוקד מסוים לבקש עזרה, והם יגיעו לסייע לו.

הגיע הרופא למחלקה, והחל לבדוק את החולים. בתחילת המשמרת שלו הכל היה רגוע. לפתע ניגשה אליו אחות, והודיעה לו על חולה במצב מסוכן. רץ הרופא בכל כוחו, אולם היה מאוחר מדי. החולה לא קיבל את הטיפול המתאים ומת. בינתיים חלה החמרה במצבו של חולה נוסף. רץ לכיוון מיטתו, אך איחר את המועד. החלה להתפתח מהומה, והרופא לא מצליח להשתלט על המצב.

קמה ועדת חקירה שהחלה לבדוק את נסיבות המוות של החולים, ולבסוף החליטה להעמיד לדין את הרופא באשמת רשלנות רפואית.

טען הרופא להגנתו: "עשיתי כל מה שיכולתי. נתתי לחולים את כל ליבי! איך אפשר להאשים אותי במשהו?"

החלו הוריו המודאגים לקחתו לרופאים, ולערוך לו בדיקות. הכל היה תקין - אבל הילד לא דיבר.

באחד הימים ישבה כל המשפחה לארוחה. הילד אכל את צלחת המרק שלו. פתאום הפסיק ואמר: "אמא, לא שמת מלח!"

"מי זה מדבר?" - נבהלה - "זה אתה? אתה מדבר?"
"כן, אמא, זה אני".

"מה קרה פתאום, ולמה עד עכשיו לא דיברת?"

"לא הייתי צריך שום דבר... בשביל מה לדבר אם לא חסר לי כלום!?"...
כך נראה אדם שמרגיש שיש לו הכל, ואין לו סיבה להתפלל!

ואין הוא יודע, שאם אין תפילות אז אין לו כלום!

במחלקה אחת בבית חולים היו כמה רופאים שהתחלפו במשמרות. ארע פעם שכולם נסעו לחו"ל, ובמקומם

פונים לבקש עזרה!

עלינו לזכור, שיש לנו ערוץ תקשורת ישיר לבורא העולם. הוא מחכה לתפילותינו, ואם נזעק לפניו - לא יעלים אוזנו משועתנו!

ענו לו: "האם התקשרת לבקש עזרה? האם זעקת שאינך משתלט? הרשלנות הרפואית היא, שלא פנית לבקש סיוע, ומשום שהתרשלת, אתה חייב!"

הבעיה אצלנו שאיננו זועקים ואיננו

קמחא דפסחא

למשפחות נזקקות
ולאברכים עמלי תורה!

בהידור
רב!

חג הפסח הבעל"ט מתקרב, ואיתנו הוצאות החג הגדולות לקיום מצוות החג בהידור ובשלימות.

כמידי שנה מוסדות אור החיים מחלקים אלפי מנות "קמחא דפסחא" לאברכים עמלי תורה ולנזקקים

התקשרו ותרמו בעין יפה

02-5000455

גם אתם יכולים להיות שותפים
מצכות הגדולה!

לא שינו את שמם

דמות יהודית אצילית, שהיתה שופעת קדושה וטהרה, וזורקת עליהם אור אמיתי שהאיר את דרכם בחשכת הגלות.

אבל חז"ל (ויקרא רבה לב, ה) מעידים שעם ישראל לא נפלו בעניין זה, ולא שינו את שמם.

רמז לכך מוצאים אנו בפסוק שלפנינו: "וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצִּיפּוֹת" הם באו באותם שמות שנתן להם יעקב אבינו, בלי שום שינוי.

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (שמות א, א).

כשהיו אבותינו במצרים ניסו המצרים לנתק אותם מיהדותם באופנים שונים.

ישראל קראו לבניהם בשמות עבריים, כמו: אברהם, יצחק ויעקב, אך הם היו אומרים להם: מה לכם וליעקב? קראו לילדים בשמות מודרניים, כמו: מייק, ג'ורג' או ג'ימס.

כל זאת מתוך כוונה לנתקם מאותה

איזהו חכם הרואה את הנולד

בחז"ל (סוטה יא ע"ב) הובאו כמה דעות בעניין, ואחת מהן: "רבי אלעזר אמר: בפה רך" ופרש רש"י: "בפה רך -

ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך; (שמות א, ג).

מה הכוונה ב"פרך"?

כל לבנה שניצור. נו, מה אומר כבוד הרב? הלא נוכל להתעשר מכך עושר רב! ניצור כמה מאות לבנים, נרוויח סכום מכובד, ואז נוכל לחזור ללימוד התורה בלב שקט, ללא דאגות פרנסה..."

- "בחלומות! לא תרוויחו מכך מאומה!"

- "למה לא? נעשה חמש מאות לבנים, נקבל חמש מאות אלף דולר, ונחזור ללמוד."

- "תחזור ללמוד? אתה רק חולם שתחזור..."

ישנם בני אדם האומרים: אני אצא רק קצת, לכמה שבועות, ארוויח סכום נאה, ואז אחזור ללמוד, פטור מדאגות של פרנסה..."

אי אי אי, אם רק יוצאים מלימוד התורה - שוב אין חזרה!

אסור לצאת, אלא אדרבה, תמיד רק להיכנס יותר ויותר לעולמה של תורה!

משכום בדברים ובשכר, עד שהרגילום לעבודה".

המצרים היו מפתים אותם לבוא לעבוד אצלם תמורת שכר הולם, עד שבסופו של דבר עשאום עבדים שלהם והעבידום ללא שכר כלל.

עתה, נצייר לעצמנו: אילו היו בני ישראל ניגשים אל אחד משבעים הזקנים, גדולי הדור, והיו מציגים בפניו את השאלה: "המצרים הציעו לנו לעבוד אצלם ולהרוויח כסף, משכורת מכובדת, מה דעת כבוד הרב בעניין?"

הלא וודאי התשובה הייתה: "אל תלך! בשום פנים ואופן! זה הכל פטנט למשוך אתכם לעבודה ולעבודות!"

- "למה לא? מרוויחים שם הרבה כסף, כדאי מאוד להתחבר עימם..."

- "לא, בשום אופן אל תתחבר. כל זה אינו אלא תחבולה מחוכמת להשתעבד בכם. בסוף יצא מכך שיעבוד!"

- "אבל פרעה הבטיח אלף דולר עבור

פתום ורעמסם

והתייגעו לבנות, ושוב נבלע הבניין באדמה, ונעלם.

הקושי הנפשי במצב כזה הינו גדול ביותר.

אף אם יאלץ אדם לעבוד בעבודה המייגעת ביותר בעולם, תהא לו תחושת סיפוק ונחת רוח, כאשר יראה מול עיניו את תוצאות עמלו. תחושת הסיפוק גורמת לעבודה להיות פחות קשה.

האומנות חביבה על בעליה, כיון שהוא רואה את התוצאות.

יכול אדם לעמול ולהתייגע בקציר חיטים בשדה. ידו האוחזת במגל נעה שוב ושוב, ימינה ושמאלה, ימינה ושמאלה, ואלפי חיטים בשלות הולכות ונערמות לפניו. קשה לו, הזעה ניגרת על פניו, אך הוא שמח ומרוצה. יש לו סיפוק.

לעומת זאת, אם נציע לאדם להזיז את ידו באוויר בתנועות קצרה, באותו אופן עצמו - ימינה ושמאלה, ימינה

המצרים, ברשעותם הרבה, לא הסתפקו בשעבוד הגופני ששעבדו את ישראל, בהעבידם אותם בפרך, אלא ביקשו לשבור את רוחם בתחושות תסכול וייאוש.

כך מובא בגמרא (סוטה יא ע"א): "אֵת פֶּתֶם וְאֵת רַעְמָסֶם" (שמות א, יא). רב ושמואל, חד אמר פתם שמה, ולמה נקרא שמה רעמסם, שראשון ראשון מתרוסס. וחד אמר, רעמסם שמה, ולמה נקרא שמה פתם, שראשון ראשון פי תהום בולעו".

בני ישראל עמלו והתייגעו שעות ארוכות כדי לבנות בנינים, אך כל תוצאות עבודתם ירדו לטמיון מול עיניהם.

היו ישראל בונים מעט מן הבניין, ומייד היה הבניין מתרוסס ונופל. חזרו ובנו, ושוב נפל הבניין, וכך במשך כל שעות היום, בכל הימים.

עמלו ישראל ובנו, ומיד היה הבניין נבלע בארץ מול עיניהם. שוב עמלו

שמונה שעות עבודה, והוא יקבל תמורת ביצוע המשימה לא מאתים חמישים ש"ח אלא אלף שקלים, טבין ותקילין!

בתחילה הוא ישמח, מן הסתם, ויקבל עליו את המשימה המשתלמת בחפץ לב, אך לאחר זמן מה הוא יאלץ להפסיק. לא יהיה בו הכח נפשי לעשות זאת.

אפילו בעבודה פשוטה כמו חתימה על צ'קים יש סיפוק, מאחר שיש בכך תכלית מסוימת והשפעה על המציאות, שהרי רק לאחר הוספת החותמת ניתן לפדות את הצ'ק.

פעולה שאין בה יצירה ותכלית - קשה, ולפעמים אף בלתי אפשרי, להתמיד בה!

פרעה הרשע ידע זאת. הוא לא הסתפק ביסורים הגופניים שגרם לבני ישראל, אלא היה חפץ לשבור את רוחם. לכן העבידם בכנית "פתם ורעמסס" - שהיו הבניינים נבלעים בפי תהום, והיו מתרוססים ונופלים בכל עת.

ושמאלה - מבלי שתהיה מכך שום תועלת, הוא יתקשה לבצע זאת, גם אם יוצע לו תשלום גבוה עבור ה"עבודה" הזאת.

הוא יתחיל להזיז את ידו באוויר, פעם ופעמיים ושלוש, עשרים פעמים, ואפילו מאה ומאתים, אבל לאחר זמן מה הוא יתמוטט. הוא יהיה מוכן לשלם הרבה יותר מהתשלום שהוצע לו, ובלבד שיפטרו אותו מהמטלה הנוראית הזו.

ולמה? מפני שזו עבודה ללא תוצרת וללא תועלת.

פקיד במשרד מסים צריך לחתום, במסגרת תפקידו, על חמשת אלפים צ'קים בכל יום. הוא יושב שמונה שעות, מצמיד את החותמת לכרית הדיו, וחותם וחותם וחותם. על שמונה שעות העבודה הללו הוא יקבל כמאתיים וחמישים שקלים.

עכשיו, אם נציע לו לעשות אותה תנועה עצמה, אבל באוויר - בלי כרית דיו, בלי חותמת ובלי צ'קים. יהיה עליו להניע את היד באופן זה במשך אותן

האריות מלזוים את משה ואהרן

שהעזו לנסות...

כשהגיעו הזקנים עם משה ואהרן, וראו את כל שלדי האדם שזרוקים סביב החומה בגלל חיות הטרף, בנוסף לשומרים שהורו להם להרים ידיים מיד, נבהלו ואמרו: מי יכול לעבור כאן? איך נוכל להיכנס לדבר עם פרעה? אומנם ה' אמר שנכנס, אבל בכל זאת...

כל אחד מהם התחיל ללכת לאט לאט ונתן למשה ואהרן ללכת ראשונים... כך יצא, שעד בואם אל פרעה, נותרו שם רק משה ואהרן. זהו שנאמר: "ואחר באו משה ואהרן".

מה באמת עשו האריות למשה ואהרן?

מובא במדרש (ילקוט שמעוני שמות ז' רמז קעו) שמשה רבנו הניף את מטהו, והאריות השתחררו מכבליהם, התנתקו ממקומם והחלו ללוות אותם בדרכם אל המלך.

וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאסְפוּ אֶת כָּל זְקֵנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל... וְאַחַר בָּאוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֶל פַּרְעֹה (שמות ד, כט - ה, א).

כל זקני ישראל מקבלים את בשורת הגאולה ממשה ואהרן, אולם כאשר יש לדבר אל פרעה, רק משה ואהרן באים לבדם.

לאן נעלמו הזקנים?

מבאר רש"י על פי המדרש (שמות רבה ה, יד): "אבל הזקנים נשמטו אחד אחד מאחר משה ואהרן עד שנשמטו כולם קודם שהגיעו לפלטין, לפי שיראו ללכת".

הכניסה לארמון פרעה לא היתה פשוטה - בארמונו היו ארבע מאות שערים, ובכל שער ושער הציב שני אריות ועוד חיות מסביב, כדי שאף אחד לא יוכל להיכנס. האריות היו קורעים לגזרים כל אדם שהעז לעבור, ולמען יראו וייראו השאירו על הארץ את עצמותיהם של אותם אנשים

שאל פרעה את שומרי הראש שלו:
איך הגיעו אלו לכאן?

אמרו השומרים: איננו יודעים. הם הצליחו לעבור את כל השומרים ואת כל האריות, ולא עוד אלא שהאריות היו מתחככים בבגדיהם, כאלו ניסו לנשק את בגדיהם.

השתומם פרעה מדבר זה - מי הם אותם אנשים? הוא שכח לחלוטין שאחד מהם היה יושב בילדותו על ברכיו ומתלש את שערותיו... מיד ציווה להרוג את כל השומרים שאפשרו להם להיכנס.

אחר כך פנה ושאל אותם מה רצונם. אמרו לו משה ואהרן: פֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלַח אֶת עַמִּי וַיִּחַגְּוּ לִי בְּמִדְבָּר.

אלוקי ישראל? - החזיר להם פרעה -
מיהו זה ואיזה הוא?

הביאו לי את הפנקס, ברצוני לראות אלו מיסים הוא מעלה לי... הנה אלוהי עמון, הנה אלוהי מואב... אלוקי ישראל לא מופיע בשום מקום, ובכלל

פרעה יושב - והנה לפניו מחזה נורא: שני אנשים נכנסים אליו, למרות כל האריות שבדרך, וכל האריות מלווים אותם. כי מלאכיו יצוה לך... מיד הבין כי לא אנשים פשוטים לפניו - אלא יש כאן מהלך שמימי!

עוד אומר המדרש (ילקוט מעם לועז שמות ה רמז קעה): אותו יום שהגיעו משה ואהרן לפרעה היה יום גינוסיה - יום הולדת לפרעה, וכל האומות שהיו נשלטות על ידו באו להביא לו מתנה חשובה, והיו משתחווים לפניו ומרוממים ומשבחים אותו.

זו היתה אחת האספות הגדולות ביותר של פרעה, וכדי להרגיע את האריות בדרך, היה כל אחד מגיש להם נתח של בשר, ואחר כך נכנס. פרעה היה יושב על כסאו וכל המלכים מסביב, ממזרח וממערב, הגישו לפניו את מתנותיהם. על כל מתנה נערך רישום מדויק - זה מאדום, זה ממואב, זה מסעודיה או מטורקיה.

משה ואהרן באו בידיים ריקות ועמדו לפני פרעה.

שלם, שאם הקב"ה אמר להם ללכת, הם אכן יזכו ללכת ולדבר עם פרעה.

אם ה' אומר - אין שום סכנות.

יש אריות? סכנה ודאית מול העיניים?

שום סכנה אינה יכולה להיות ודאית,

אם ה' אמר לעשות!

אמונתם של הזקנים, לעומת זאת,

היתה חסרה. הפחד המוחשי שראו

מול עיניהם, עצר אותם מלעשות את

רצון ה'!

לא מעלה לי מיסים.. לא ידעתי את ה'

וגם את ישראל לא אשלח... לא ידעת

אותו? - החזירו לעומתו משה ואהרן

- עוד מעט יתן לך מיסים ותדע אותו

טוב מאוד. הוא יתן לך דם, צפרדע,

כנים, ערוב... כל מה שתרצה...

אמונתם של משה ואהרן הייתה חזקה

ביותר. הם לא פחדו משום דבר - יש

אריות, דקירות, יריות... מה איכפת

להם? ה' אמר להם ללכת, והם הולכים

באש ובמים לעשות את רצונו, מבלי

להתחשב בשום דבר. הם בטוחים בלב

אין לו לב

האריה מלך החיות ראה, שמצב

הכספים בממלכה גרוע, ויש לדאוג

להכנסות נוספות. קרא לשועל, יועצו

לענייני כספים, והורה לו לטכס עצה.

חשב השועל, ולבסוף אמר: "יש

לחוקק חוק, שכל הרוצה להיכנס

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה כְּבֹד לֵב פְּרַעֲהַ (שמות

ז, יד).

משמעות הלשון שבה השתמשה

התורה: "כְּבֹד לֵב פְּרַעֲהַ", מתבארת

באופן נפלא במדרש (ילקו"ש שמות רמז

קפב) על פי משל:

"לא מעניין אותי שום דבר!" - הגיב החמור באדישות - "הועמדתי כאן לגבות מס, ואני עושה את תפקידי באמונה, וגובה מכל מי שנכנס ליער!" בשלב זה פקעו עצביו של האריה, הוא התנפל על החמור בחמת זעם והרגו... הנבלה המונחת לפניו עוררה את תאבונו. הוא מיהר לקרוא לשועל, וציווה עליו לחתוך לו את החמור לנתחים, ולהכין לפניו את הארוחה.

עמד השועל וחתך את החמור לנתחים. בין כל הנתחים בלט הלב. כולו אדום וטעים כל כך... השועל לא עמד בפיתוי ואכל אותו עד תומו. 'בסוף אסתדר עם המלך איכשהו' - אמר לעצמו.

בא האריה לאכול, וסקר את השולחן הערוך לפניו. ראה את הכבד, את הטחול, את הראות... ומיד הבחין בחסרונו הבולט של הלב.

"איפה הלב?" - נהם לעבר השועל - "בן בליעל שכמוך! אחסל גם אותך!" השיב לו השועל: "חמור כזה, שאינו

ליער, יצטרך לשלם מס כניסה. כך יכנס כסף לקופה".

"טוב ויפה" - אמר המלך - "אלא שיש בעיה אחת. את מי אפשר להעמיד בשערי היער לגבות את המס? כל חיה פיקחית שתקבל את התפקיד, עלולה למעול בו, ולקחת פה ושם לעצמה, במקום להעביר את כל הכסף לקופת הממלכה".

אמר השועל: "ניקח לתפקיד את החמור. הוא כל הזמן נוער, ראשו מכוון כלפי מטה, ולא מעניין אותו שום דבר. הוא יגבה את הכסף מן החיות".

קבל האריה את דעתו. עוד באותו יום הועמד החמור בכניסה ליער ועצר כל חיה שהתכוונה לעבור, בדרישה נמרצת לשלם את המס.

באחד הימים הסתובב האריה סביב היער, וכשסיים את טיולו ביקש להיכנס פנימה. החמור עצר אותו: "עליך לשלם מס כניסה!"

"אני האריה, מלך החיות" - אמר האריה בכעס - "המס כולו בא לכיסי".

אמר פרעה: מיהו אלוקי ישראל? אני רואה בספר שלי, שאלוהי כל העמים משלמים לי מס, ואת אלוקי ישראל איני רואה... לא ידעתי את ה', וגם את ישראל לא אשלח.

הוא היה כל כך רשע, עד שלא היה לו לב, הלב שלו נהפך לכבד... וזהו - "כבד לב פרעה"...

נותן למלך לעבור - אין לו לב... האם רואה המלך את הכבד הגדול המונח כאן? הלב שלו הפך להיות כבד... לב לא היה בו!"

כשבא משה לפני פרעה, ואומר לו: "כה אמר ה' אלוקי ישראל שלח את עמי"... עונה לו פרעה: "מי ה' אשר אשמע בקולו".

מכת ערוב

הבתים, נושכות ומכישות, דורסות, טורפות ומוחצות. אך ביהודים אין החיות נוגעות לרעה כלל.

מהלך שמעון היהודי ברחוב, וסביבו נמרים וכפירי אריות שואגים לטרף. המצרים מנסים לנוס על נפשם, אך ללא הצלחה מרובה...

פתאום מבחין שמעון במוסטפה ובאחמד, שבאים מולו עם אביהם המצרי. זכרונות מאוד לא נעימים צפים ועולים בליבו של שמעון. אותו מצרי נהנה, רק זמן קצר לפני כן,

הֲנִי מִשְׁלִיחַ בָּךְ וּבַעֲבָדֶיךָ וּבַעֲמָלָאֵךְ וּבַבְּתִיךָ אֶת הָעֶרֶב וּמְלֵאוֹ בְּתֵי מִצְרַיִם אֶת הָעֶרֶב וְגַם הָאֲדָמָה אֲשֶׁר הֵם עָלֶיהָ (שמות ה, יז).

ניסים ונפלאות עשה הקב"ה בשביל אותם יהודים שהיתה אמונתם רופפת, וזקוקים היו לחיזוק.

ניסים גלויים מתרחשים סביבם - ואף עימם עצמם - בשלוש המכות הקודמות, וגם עכשיו, במכת ערוב. חיות טורפות ופראיות פושטות על פני ארץ מצרים, חודרות לתוכי

לפניו: "אין אני יכולה לעזוב את האדמה, שעליה אני נמצאת. אך מדוע יגרע חלקי, ולא אוכל לקדש שם השם במכת ערוב, כשאר החיות?"

עקר הקב"ה את האדמה אשר אדני השדה עליה, והביא את אדני השדה למצרים יחד עם אדמתה, כדי שתוכל לקחת חלק במכת ערוב, וזהו שנאמר: "וגם האדמה אשר הם עליה".

בינתיים טרפו החיות את אחמד ואת מוסטפה, ורק ביהודי שהלך לצידם לא נגעו לרעה.

חזר שמעון אל הגוי, והלה הזעיף פניו וצעק: "איפה הילדים שלי?"

"אל תשאל", ענה שמעון, "בא אריה וטרף את אחמד, ובאו הצבוע ונחש הקוברה והתנפלו על מוסטפה".

המצרי חורק שיניו בזעם וצורח: "ומה איתך? גם אתה היית איתם, למה לא טרפו אותך החיות?"

"אני יהודי", ענה שמעון.

קשה היה שלא להתחזק באמונה חושית לאור ארועים שכאלו...

להכות את שמעון מכות אימות, ונגש בו באכזריות לא תתואר. גם הבנים, מוסטפה ואחמד, לא טמנו ידיהם בצלחת, והציקו לשמעון האומלל.

פתאום, רואה המצרי את שמעון, והוא ממחר לצעוק לכוונו, "היי, אתה! תמיד אתה עושה

"ביביסיטינג" לילדים שלי, נכון? בין אם זה מוצא חן בעיניך ובין אם לא, קח אותם גם עכשיו לטייל!"

"רוצים לטייל אתי? או-קיי".

רק צעד אחד מספיקים מוסטפה ואחמד לעשות, וכבר באים מולם במרוצה כפירי האריות, הנמרים והזאבים, וגם נחש חורץ לשון.

אוי, מה זה?

מין חיה משונה יש כאן, דמותה כדמות אדם, והיא מחוברת בטבורה לקרקע. שמה של החיה המוזרה "אדני השדה". אם חותכים את חבל הטבור של החיה הזו, היא אינה יכולה לשרוד.

באה "אדני השדה" אל הקב"ה, ואמרה

מכת ברד

רק בארץ גושן, אשר בה ישבו ישראל, לא ירד ברד. בני ישראל לא ניזוקו מהברד הכבד אשר ירד במצרים כלל. בהמותיהם של המצרים שהושארו בשדה נכחדו עד האחרונה שבהן, אך הבהמות של בני ישראל נותרו בריאות ושלמות, ללא פגע.

משה רבנו הזהיר את המצרים מראש ואמר להם: "וְעַתָּה שְׁלַח הָעִזִּי אֶת מִקְנֶךָ וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לְךָ בַּשָּׂדֶה, כָּל הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִמְצָא בַּשָּׂדֶה וְלֹא יֵאֲסֹף הַבִּיטָה, וְיֵרֵד עֲלֵהֶם הַבָּרָד וְיָמָתוּ" (שמות ט, יט).

ואכן, "הִירָא אֶת דִּבְרֵי ה' מֵעֲבָדֵי פְרַעֲה" (שם כ), הבריה את עבדיו ואת מקנהו אל הבתים, וניצלו.

בזוהר הקדוש (פרשת בשלח דף נג ע"א) מובא, שהמילים: "הִירָא אֶת דִּבְרֵי ה'" רומזות על איוב, שהיה ירא את ה'. על פי הדרש, לימוד חשוב יש לנו

וְיָמָתֵר ה' פָּרַד עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם (שמות ט, כג).

שש מכות כבר באו על המצרים, אך הגדילה לעשות המכה השביעית הזו, מכת ברד, שהביאה חורבן על כל ארץ מצרים.

הברד שירד על ארץ מצרים, לא היה דומה לכדורים הקטנטנים והעדינים, שיוורדים בזמננו. לפני מספר שנים ירד בארץ ישראל ברד כבד במיוחד, ששבר שמשות וגרם נזקים גדולים לרכוש ולצמחיה. הברד של מצרים גם לא דמה כלל לברד ההרסני הנ"ל. כדורי הברד שירדו במצרים היו קרובים יותר בגודלם למכולות הענק, שמייבאים בהן סחורה מחו"ל, ועוצמתן כעוצמת טילים בליסטיים...

על הברד, שירד מלווה באש, נאמר (שם כה): "וַיֵּרֶד הַבָּרָד בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם אֵת כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה, וְאֵת כָּל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה הָפָה הַבָּרָד, וְאֵת כָּל עֵץ הַשָּׂדֶה שִׁבַּר".

מכאן:

אני בסדר גמור, אני שומר על ארצי וממלא יפה מאוד את תפקידי כמלך... פרעה מתחנן, שייסרו ממנו את מכת ברד, והוא מבטיח שמיד ישלח את ישראל ממצרים.

ומה קורה בפועל?

"וַיֵּרָא פַּרְעֹה כִּי הִדַּל הַמָּטָר וַהֲפָרַד וַהֲקַלְתָּ, וַיִּסֶּף לַחֲטֹא, וַיִּכְבַּד לְבֹו הוּא וַעֲבָדָיו" (ט לד). איך יתכן שפרעה ספג עם כל בני עמו את מכות דם וצפרדע, כנים וערוב, דבר ושחין וגם ברד - ועדיין עומד הוא במריו?

אכן, באופן טבעי לא היה פרעה יכול לעמוד בכך, אך מפני רשעותו נענש, שניטלה ממנו הבחירה, וה' הכביד את ליבו.

"הִיָּרָא אֶת דְּבַר ה'... וַאֲשֶׁר לֹא שָׁם לְבֹו אֶל דְּבַר ה' וַיַּעֲזֹב אֶת עַבְדָּיו וְאֶת מְקַנְהוֹ בַּעֲשָׂה. יִרְאֵת שְׁמַיִם צְרִיכָה לַהֲיֹוֹת בְּלִיבֹו שֶׁל אָדָם בְּכָל רֹגַע וְרֹגַע, וְאִסּוּרָה הִיא בַּהֲסָה הַדַּעַת! אִם אָדָם רַק "לֹא שָׁם לְבֹו אֶל דְּבַר ה'" , אִם מִסִּיחַ דַּעַתוֹ מִיִּרְאֵת שְׁמַיִם, אֵף לִרְגַע קָל - פּוֹרַח הַכֹּל וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ...

לכאורה, ריככה מכת ברד את ליבו של פרעה הרשע. בעיצומה הוא מודה ואומר (שם כו): "חָטָאתִי הִפְעַם, ה' הַצְּדִיק וְאֲנִי וְעַמִּי הִרְשָׁעִים".

אך דרשו בדרך מליצה, שפרעה התחכם, עדיין, וטען: "ה' הַצְּדִיק וְאֲנִי וְעַמִּי הִרְשָׁעִים". בני עמי רשעים, אבל

מלוא כל הארץ כבודו

ה"אור החיים" הקדוש מבאר, שמישה רבנו ראה, שעל אף מכת ברד הקשה הוסיף פרעה הרשע לחטוא, ומשום כך "ישלל התקוה ממנו, ויתחמץ לבבו בשליחותיו אל פרעה" - משה רבנו עלול היה להתיאש, ולחשוב שאין תכלית להליכתו אל פרעה, כי תמיד ישאר הרשע הלזה ברשעותו. על כן אמר לו ה': "כי אני הכבדתי את ליבו" - אל תחשוש לכך, כי מיד כשארפה ממנו את כובד הלב, ישלח את ישראל. עוד דרשו המפרשים, שאמר הקב"ה למשה: "בא אל פרעה" - אל תדאג, כי אני אלך יחד עימך. ורמז לו, שנותרו רק עוד שלוש מכות כמניין "בא". ומשל הוא לתלמיד שחשש ללכת לבית הספר, ואמר לו אביו: "בוא, בני, ואל תדאג, שהרי אני בא איתך ביחד".

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פְּרֹעֶה כִּי אֲנִי הַכְּבִדְתִּי אֶת לְבוֹ (שמות י, א).

לכאורה, נכון היה לומר: "לך אל פרעה", ומדוע אמר הקב"ה למשה בלשון "בוא"?

ב"מענינה של תורה" מובא תרוץ בשם השרף רבי מנחם מנדל מקוצק זצ"ל: אילו היה הקב"ה אומר למשה: "לך אל פרעה", היה משמע שילך מבורא עולם המדבר איתו באותה שעה, וזה אינו נכון! לעולם אין הולכים מעל פני ה' יתברך, שכן "מלא כל הארץ כבודו" (ישעיה ו, ג), ולכן מתאים יותר לומר "בוא" אל פרעה שפרושו: בוא איתי, כי אני איתך כל הזמן.

אדם צריך להיות כל הזמן צמוד לבורא העולם ואחוז בו!

מכת חושך - אהבת ישראל

להתפתח? - כשאתה רואה גם את האחרים. כשכל אחד מסתכל מה חסר לחברו ומנסה לסייע לו - אז "קמו איש מִתְחַתָּיו".

בנוסף, אם אין הרמוניה, אחדות ואהבה בין כולנו - לא קמה שכינתא מעפרא. ברגע שיראו איש את אחיו תהיה הקמת שכינתא מעפרא, ונזכה לביאת הגואל.

לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מִתְחַתָּיו (שמות י, כג).

דורשי רשומות דרשו פסוק זה כך:

"לא ראו איש את אחיו" - אם אדם אינו רואה את אחיו, אם אינו נותן את ליבו עליו, ועוצם את עיניו כאשר הוא זקוק לסייע, "ולא קמו" - הוא לא קם. אין לו הצלחה וסייעתא דשמיא.

מתי הקב"ה עוזר לך לקום, לגדול,

אכל לקה ושילם

רבותינו במדרש מבארים את הדבר על ידי משל נפלא:

מעשה במלך שחשק לטעום דג ערב וטעים. זימן המלך את טבח הארמון, הורה לו לצאת לשוק, לקנות דג טרי ומשובח, לבשלו כדבעי ולהגישו לפניו.

יצא הטבח לשוק, ותכף ראו עיניו דג

פה אמר ה' שלח את עמי ויעבדני, ואם מאן אפה לשלח הנה אנכי נגף את כל גְבוּלְךָ (שמות ז, כו-ז).

דע לך כי בסופו של דבר תצטרך לשלח את ישראל, ואם לא תעשה כן, גם תקבל מכות, גם תאלץ לשלח את ישראל ממצרים, וגם תפסיד את ממונדך!

טרי, זימן המלך את הטבח, וקרא לעברו בחרי אף: "איך מלאך ליבך לעשות כן? את הדג הראשון שמצאת הבאת למלך?! עתה בידך הבררה לבחור את העונש אותו תקבל בגין המעשה הנפשע. עומדות בפניך שלוש אפשרויות: האחת - לאכול במו פיך את התבשיל אותו הכנת.

השנייה - ללקות חמשים מלקות. והשלישית - לשלם חמישים זהובים כקנס לאוצר המלכות!"

התחיל הטבח לחשוב באיזה עונש יבחר. "האם אשלם חמישים זהובים? הרי לשם כך אאלץ להיפרד מכל חסכונותי... האם אסכים לקבל את המלקות? הרי אצא בגוף חבוט וחבול..."

"מוכן אני לאכל את הדג!" הכריז הטבח.

הדג המצחין הוכנס לאולם, והטבח נעץ בו מזלג והכניס נתח קטן לפיו. הטעם המעופש התפשט בחכו של הטבח שכמעט נחנק. בקושי רב הצליח לדחוק לפיו את מחצית הדג הקלוקל, בטרם הכריז בסלידה:

גדול ועב בשר. היה זה דג ישן נושן, ומדיף ריח סרוח, אך הטבח התעצל לתור ולחפש אחר דג הראוי לעלות על שולחן המלך.

לקח הטבח את הדג העבש ואמר בליבו: "לא נורא, העיקר שיקרא שעשיתי את המלאכה, אשים על הדג תבלינים, שום, כמון ובצל, וכך לא ירגיש המלך בריח המבאיש, והכל יבוא על מקומו בשלום..."

חזר הטבח לארמון, קרצף את הדג, פיזר עליו תבלינים רבים, בשלו והגישו לשולחן המלכות. אך סרחונו הנודף הגיע לחוטמו של המלך, שלא היה מסוגל אף להביט בדג, והורה להסירו מעל פניו תכף ומיד.

"איך העזת לקנות עבורי דג מעופש שכזה?!" זעם המלך בחמה.

אולם הטבח הצטדק וטען כי זה הדג היחידי שעלה בידו למצוא בכל דלפקי השוק. מיד הורה המלך לאחד מעבדיו ללכת ולהביא לו דג אחר. נחפז העבד לשוק, מצא דגים טריים ורעננים, והביאם לפני המלך.

כשראה כי עלה ביד עבדו להשיג דג

עמי". (יב לא) בנוסף לכך הוא גם שילם הון עתק מממונו ומממון מצרים, כפי שדרשו חז"ל (ברכות ט ע"ב) על הפסוק: "וַיִּנְצְלוּ אֶת מִצְרַיִם" (שם לו) - "מלמד שעשאוהו כמצודה שאין בה דגן". ועל כולנה הוא נאלץ גם לשלח את ישראל.

על פי זאת ניתן לבאר, כי התורה נקטה בלשון צער כדי לבטא את צערו של פרעה שקרא: "זי, בסופו של דבר גם לקיתי, גם שילחתי את ישראל וגם הפסדתי את ממוני. חבל שלא שחררתי אותם מיד, ובכך הייתי חוסך את כל המכות הנוראות והנוקים הכלכליים שה' הביא על מצרים!".

מכלל הדברים אנו למדים כי ה' יתברך נותן לאדם אפשרות לבחור מה יעלה בגורלו. האדם רגיל להסתכל באופן עכשוי על המציאות העומדת לנגד עיניו. אך החכמה היא להסתכל על התוצאות העתידות לנבוע מכל מעשה ופעולה, כפי שאמרו חז"ל (תמיד לב ע"א): "איזהו חכם הרואה את הנולד!"

"נמלכתי בדעת, אינני מעוניין לאכול את הדג. אקבל עלי את עונש המלכות!"

שלח המלך לקרוא לאחד מעבדיו, הר אדם בעל כוחות אדירים, שהחל להפליא מכות גדולות ונאמנות בטבח האומלל. הטבח הספיק לספוג עשרים וחמש מלקות, בטרם קרא במר נפשו: "הרפו ממני, אינני מסוגל עוד, עוד רגע נשמתי פורחת מגופי. אשלם את הקנס במיטב כספי, רק הניחו לגופי המרוטש!".

וכך בסופו של דבר, נאלץ הטבח ביש המזל, גם לאכול את הדג הסרוח, גם ללקות, וגם לשלם קנס לאוצר המלכות.

בדומה לכך, ניתנה לפרעה הברירה לשלח את ישראל ולא לקבל מכות, ולא להפסיד את ממונו. אך הוא לא היה מוכן לשחררם, וכיון שכך בסופו של דבר הוא קיבל מכות נוראות עד שלא יכול היה לסבול עוד, וקם באישון ליל וקרא: "קימו צאו מתוך"

עמוד ענן ועמוד האש

הזה. כיצד יצליח המון רב של מיליוני אנשים, לשרוד בתנאי המדבר הקשים הללו?

מספרת התורה: "וְהָיָה הַלֵּל לְפָנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לְנַחֲתָם הַדֶּרֶךְ", במשך היום מלווה את העם עמוד הענן, השומר עליהם מפני חום המדבר, כמו מיזוג אוויר. "מזגן נייד" המלווה אותם לאורך כל הדרך. "וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ", המשרה חמימות בתוך המחנה, וגם מאיר להם כדי שלא יחושו עצמם בחושך.

"לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה" - במהלך כל שנות הנדודים במדבר, מלווים אותם עמוד הענן ועמוד האש, כך שאין הם חשים לרגע את אימת המדבר.

וְהָיָה הַלֵּל לְפָנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לְנַחֲתָם הַדֶּרֶךְ וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם (שמות יג, כא).

כלל ישראל יוצאים ממצרים למדבר שממה. ידוע כי במדבר, במשך היום, שורר חום נורא, לעיתים חמישים מעלות חום ואף יותר. אין עצים. אין צל. אפילו ענן שיסתיר מעט את קרני השמש, אין במדבר. זהו חום בלתי נסבל.

בלילה שורר במדבר קור נורא. הסלעים שבמדבר פולטים במהלך הלילה קור, והאדם שבמשך היום סבל מחום המדבר הנורא, סובל בלילה מקור נורא.

כלל ישראל יוצאים אל המדבר הנורא

כשפים במצרים

לכן אמר הקב"ה למשה רבנו להשיב את ישראל ל"בעל צפון", כדי שיראו מה נעשה לאותה עבודה זרה של מצרים.

התורה הרי מספרת, כי מלבד העונש שנענשו המצרים עצמם - "וּבֹאֲלֵהֶם עֲשֵׂה ה' שְׁפָטִים" (כמדבר לג, ד). רבותינו למדו מכאן כי השי"ת ניפץ את כל אלילי המצרים, לפיכך רצה השי"ת להראות לעם ישראל כי גם אותו אליל אשר "בעל צפון" שמו, שהיה כוחו למנוע מכל אדם לצאת ממצרים, אף הוא נותר חסר ערך.

בד בבד, המצרים בראותם את עם ישראל שבים לאחוריהם, סברו כי הם איבדו את דרכם במדבר, ולכן אפשר לרדוף אחריהם ולהחזירם למצרים.

אם כן, אותה חזרה של כלל ישראל לאחוריהם, נועדה לשתי מטרות: הן להראות לכלל ישראל שאין להם מה לחשוש יותר מאותו "בעל צפון", והן להטעות את המצרים שיחשבו כי

וַיָּשְׁבוּ וַיַּחֲנוּ לְפָנַי פִּי הַחִירֹת בֵּין מִגְדֹּל וּבֵין הַיָּם לְפָנַי בַּעַל צָפֹן (שמות יד, ב).

כלל ישראל מתקדמים בדרכם, תוך שהם מתרחקים ממצרים, והנה מגיע ציווי מפתיע: "דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּשְׁבוּ וַיַּחֲנוּ לְפָנַי פִּי הַחִירֹת בֵּין מִגְדֹּל וּבֵין הַיָּם לְפָנַי בַּעַל צָפֹן נִכְחוּ תַחֲנוּ עַל הַיָּם". הקב"ה מצווה עליהם לחזור ולחנות "לְפָנַי פִּי הַחִירֹת... לְפָנַי בַּעַל צָפֹן".

רבותינו אומרים כי "בעל צפון" היה סוג של עבודה זרה במצרים, שבדרך כישוף היה גורם שאף אדם לא יוכל לצאת ממצרים. כל מי שנכנס למצרים נותר בה לעולם, ואם היה רוצה לצאת ממנה, אותו "בעל צפון" היה הורג אותו.

כך מובא ב"אבן עזרא" (ובעוד מפרשים): "כי חרטומי מצרים עשו בדבר המזלות צורות נחושות, וזהו בעל צפון, שלא יוכל עבד לברוח ממצרים לעבור הצורה".

ששיעבדנו את בני ישראל, ומדוע שנסכן את עצמנו ונרדוף אחריהם?

מה עשה פרעה? לקח את כל הכסף והזהב שהיה לו בבית גנזיו, והודיע כי כל מי שיצא עימו לרדוף אחרי בני ישראל, יקבל רכוש רב.

זה מה ששכנע את המצרים לצאת ולרדוף אחרי בני ישראל, כאשר באמתחתם כל אוצרותיו של פרעה אותם חלק להם ביד רחבה. אותם אוצרות שבסופו של דבר, לאחר שהמצרים טבעו בים ונפלטו אל החוף, הגיעו אל בני ישראל והעשירו אותם.

”נְבָכִים הֵם בְּאַרְץ סֹגֵר עֲלֵיהֶם הַמְדַבֵּר”
(שמות יד, ג).

ישנה דעה בחז”ל, כי הערב רב שיצאו עם בני ישראל ממצרים במחשבה שבסופו של דבר הם ישובו אליה, בראותם שאין להם כוונה לחזור למצרים, שבו אל פרעה וסיפרו לו שבני ישראל אינם מתכוונים לשוב למצרים. ואז ”וַיִּהְיֶה לְלִבְּ פַרְעֹה וַעֲבָדָיו אֶל הָעַם וַיֹּאמְרוּ מַה זֹאת עֲשִׂינוּ כִּי שָׁלַחְנוּ אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעֲבָדֵינוּ” (שם ה).

פרעה ניסה לגייס את המצרים שירדפו אחרי בני ישראל, אבל הם חששו לעשות זאת באומרם: כבר קיבלנו עשר מכות קשות מכיוון

חסד בין אדם לחברו

גדול עשו ישראל, שלא אמרו למשה היאך אנו יוצאים למדבר ואין בידינו מחייה לדרך, אלא האמינו והלכנו אחרי משה. אמר הקב”ה: כדאית היא האמונה שהאמינו בי שאקרע להם

וַיֹּא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּמִצְרַיִם וַיִּירָאוּ הָעַם אֶת ה' וַיֹּאמְרוּ בְּה' וּבְמֹשֶׁה עֲבָדוּ (שמות יד, לא).

דרשו רבותינו (מכילתא בשלח ג): ”דבר

אם אצטרך למות אתחלק איתך. יש לי גם בקבוק שתיה, אתן לך חצי מכמות המים שלי, אתה אחי ונשמת, אין לך מה לדאוג..."

התנהגות זו חיזקה את ישראל לצאת ממצרים בזריזות, כיון שכל אחד אמר בליבו: "אם יש לי כאלה אחים טובים מעמי שמוכנים להקריב את חייהם למעני, לא אשאר פה במצרים אלא אלך איתם, באש ובמים!".

זה מה שהוציא את ישראל ממצרים, ה"חסד נעוריד, אהבת כלולותיך, לכתך אחרי במדבר". כל אחד נתן והעניק לחברו, וזה איחד חיזק וחיסן את העם לצאת כולם באחדות שלמה ממצרים, ולהפוך להיות לעם החסד הגדול בעולם, שזוהי כל תכלית הבריאה כמו שנאמר (תהלים פט, ג) "כִּי אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה שְׁמַיִם תִּכְּוֶן אֲמוֹנְתֶךָ בָּהֶם".

את הים, ועליהם מפורש בקבלה (ירמיה ב, ט): 'הֲלֹךְ וְקִרְאתָ בְּאָזְנֵי יְרוּשָׁלַם לְאמֹר פֶּה אָמַר ה' זְכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבֵת פְּלוּלְתֶיךָ לְכַתֵּךְ אַחֲרֵי בְּמִדְבָר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה'."

הנבואה שניבא הנביא ירמיה היתה לפני שהגלה הקב"ה את בני ישראל לבבל. אמר להם הקב"ה: "בני, אל תדאגו, לא אשכח את החסדים שעשיתם עימדי במצרים, ובשל כך אחזיר אתכם מהגלות".

לאחר מכת בכורות ציווה משה על כל ישראל להתאחד ולצאת מיד ממצרים. התחילו האנשים להתבונן ולשאול זה את זה: 'לאן אנו הולכים? הרי לפנינו יש מדבר, אין שם לא מאפיות ולא מים לשתיה, יש לנו ילדים קטנים, כיצד נסתדר?'

ענה לו חברו ואמר: "אל תדאג, יש לי פיתה אחת, אתן לך חצי ממנה, אפילו

לימוד זכות - שינוי מבט

תכלית הבריאה היא שהקב"ה ישרה את שכינתו בעולם. אולם כבר מתחילת הבריאה לא יצא הדבר אל הפועל. מי גרם לכך? מעשי האדם. חטא אדם הראשון גרם לסילוק השכינה מן העולם. היא אומנם שרתה בעולמות העליונים, אך העולם הזה נשאר ללא השראת השכינה.

כשקיבלו עם ישראל את התורה הקדושה בהר סיני, השרה הקב"ה את שכינתו עליהם. אלא שלאחר מכן חטאו בעגל, ושוב סילק את שכינתו מהם.

ואז ציווה הקב"ה את ישראל להקים את המשכן - "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכְכֶם" (שמות כה, ח). הוא צמצם את שכינתו והשרה אותה במשכן. לכן נקרא שמו 'משכן', שבו שוכנת השכינה.

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל (ויקרא ט, א).

פרש רש"י: "ויהי ביום השמיני - שמיני למילואים, הוא ראש חודש ניסן, שהוקם המשכן בו ביום, ונטל עשר עטרות".

אותו יום, ראש חודש ניסן, נטל "עשר עטרות". כלומר, עשרה דברים נשגבים ארעו באותו מועד. הגמרא (שבת פז ע"ב) הולכת ומונה אותם: "ראשון למעשה בראשית, ראשון לנשיאים, ראשון לכהונה, ראשון לעבודה, ראשון לירידת האש, ראשון לאכילת קודשים, ראשון לשכן שכינה, ראשון לברך את ישראל, ראשון לאסור הבמות, ראשון לחודשים".

מה הכוונה "ראשון לשכן שכינה"?

הקורבנות ביום זה, ועל מעלתו הגדולה של אותו יום: "כי היום ה' נראה אליכם" - "להשרות שכינתו במעשה ידיכם" (רש"י). מעתה תוכלו לזכות להשראת השכינה, כאשר תקריבו קורבן במשכן ה'.

ועוד הוסיף ואמר להם משה: "זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד ה'" (שם ו) - על ידי הקרבת הקורבן תזכו שתתגלה אליכם השכינה הקדושה.

יש הבדל בין קורבנו של אהרן לקורבנם של ישראל. אצל אהרן שימש העגל לקורבן חטאת, ואצל ישראל העגל שימש לקרבן עולה.

מה ההסבר לכך?

קורבן חטאת מכפר על שגגת המעשה. לעומת זאת, קורבן עולה מכפר על חטא של מחשבת הלב.

כאמור, העגל שהביא אהרן, וכן העגל שהביאו ישראל באו לכפר על חטא

ואז הגיע היום המיוחל - היום השמיני למילואים, יום חנוכת המשכן. לראשונה מאז בריאת העולם השרה הקב"ה את שכינתו בעולמו.

הגיע הזמן שאפשר לזכות לקרבת ה' - על ידי הקרבת קורבן על גבי המזבח, במקום הקדוש שבו שורה השכינה. ביום המיוחד הזה קרא משה לאהרן ואמר לו (ויקרא ט, ב): "קח לָךְ עֵגֶל בֶּן־בָּקָר לְחֻטָּאת וְאֵיל לְעֹלָה תְּמִימִם וְהִקְרַב לְפָנַי ה'".

מדוע "קח לָךְ עֵגֶל"? "להודיע שמכפר לו הקב"ה על ידי עגל זה על מעשה העגל שעשה" (רש"י). על ידי העגל הזה שיקריב אהרן על גבי המזבח, במקום שבו שורה השכינה - יתכפר חטא העגל שגרם לסילוק השכינה.

מוסיף משה ואומר לאהרן (שם ג): "וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבֹר לְאמֹר, קְחוּ שְׂעִיר עִזִּים לְחֻטָּאת וְעֵגֶל וְכֶבֶשׂ בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם לְעֹלָה".

משה מודיע להם על תכלית הקרבת

והוא זוכה לעמוד ולשרת לפני ה'.

בהמשך מתארת התורה בפרוטרוט את עבודת הקורבנות של אהרן הכהן, ולאחר מכן נאמר: "וַיִּשָּׂא אֶהָרֹן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם, וַיֵּרֶד מַעֲשֵׂת הַחֲטָאֹת וְהֶעֱלָה וְהִשְׁלָמִים" (שם כב).

אהרן הכהן נשא את ידיו, ובירך אותם בברכת כהנים. הוא יכול לברכם רק אם הם ראויים לברכה. ומתי הם ראויים לברכה? רק כאשר הם נקיים מן החטא. אם יש בהם חטא, הברכה אינה יכולה לחול עליהם.

אהרן הכהן, בצדקותו ובאהבתו לעם ישראל, פעל להסיר את החטא מעליהם - "וַיֵּרֶד מַעֲשֵׂת הַחֲטָאֹת". ואז שש לברך אותם בברכת כהנים באהבה.

ואיך הסיר מעליהם את החטא? על ידי שסינגר עליהם ולימד עליהם זכות. הם אינם אשמים בחטא, יצרם גבר עליהם. הם לא חטאו במזיד אלא בשגגה ובאונס, והם בוודאי מתחרטים ומצטערים על החטא בכל ליבם,

העגל. אלא שיש הבדל בין חלקו של אהרן במעשה העגל, לבין חלקם של עם ישראל. עם ישראל בחטא העגל במחשבת הלב, מחשבתם היתה פגומה, הם רצו לעשות להם אלוה שינהיג אותם במקום משה. לכן היה עליהם להביא קורבן עולה, כדי לכפר על חטאם במחשבת הלב.

אך אהרן לא חטא במחשבה כלל, מחשבתו היתה זכה וטהורה, כל כולו לשם שמים. כוונתו היתה לעכב את עם ישראל עד שיבוא משה וישוב להנהיגם כמיימים ימימה. לכן עליו להביא עגל לקורבן חטאת, המכפר על המעשה.

אולם אהרן בענוותנותו היה בוש וירא לגשת אל המזבח להקריב את קורבנו כדי לכפר עליו ועל עם ישראל. דמות העגל עמדה לנגד עיניו, והוא נרתע מלהתקרב אל המזבח (ילקוט ש' שמיני רמז תקכא). עד שאמר לו משה: "קָרַב אֶל הַמִּזְבֵּחַ" (שם ז) - "אמר לו משה: 'למה אתה בוש, לכך נבחרת'" (רש"י). הקב"ה מינה את אהרן וזרעו לכהונת עולם,

וכפירה. לא היה להם שמץ של מושג מה זו אמונה, מה זו תורה ומה הן מצוות.

היו יהודים במזרח אירופה שזכרו את המנהגים מבית אבא. הם עוד שמרו במידת מסויימת על המסורת, אבל היו בורים ועמי ארצות בכל מה שקשור ליהדות.

מסופר על משפחה יהודית שחיה בכפר נידח. הם גידלו כמה פרות, עיזים ותרנגולים, ומהם מצאו את מחיתם. הם חיו בצניעות ובפשטות, והיו שמחים בחלקם.

אבי המשפחה היה בור ועם הארץ, רק דבר אחד הוא ידע - היה לו סידור, ומגיל קטן היה מתפלל מתוכו. הוא לא הבין את תוכן התפילה, אבל זה לא הפריע לו ללכת מדי יום לבית הכנסת ולהתפלל מתוך הסידור. לאחר התפילה היה ממהר לשוב לביתו, אל עבודת יומו במשק המשפחתי הצנוע שלו.

יום אחד הוא שב מבית הכנסת לביתו, בפנים נפולות. ראתה אותו אשתו,

וחזקה עליהם שעשו תשובה.

ברכה אינה יכולה לחול על רשע. אדם אינו יכול לברך את חברו כל עוד הוא מחשיב אותו לרשע. על כן לפני שמברכו, עליו לשנות את מבטו עליו. יביט עליו באור חיובי. אם יש לו חטאים - יסגיר עליו, ילמד עליו זכות. אם יחפש צדדי זכות - בוודאי ימצא. על ידי כך הוא כביכול מצמצם ומסלק את חטאי חברו, ואז הברכה יכולה לחול עליו.

למדנו מכאן עד כמה חשוב להביט על הזולת באור חיובי. גם אם נדמה לנו שהוא חוטא, תמיד אפשר למצוא לימוד זכות: הוא לא חטא בזדון, המעשה נבע מחוסר ידיעה. אם היה מודע לחומרת הדבר לא היה מעז לעשותו.

חוסר ידיעה עלול להוביל את האדם למצבים אבסורדיים. בדורות הקודמים היו ברוסיה מיליוני יהודים שהיו מנותקים לגמרי מיהדות. הם נולדו אל תוך עולם של קומוניזם

גאולה, חושש מהיום שיבשרו לו על ביאת המשיח. להיכן ילך? ממה יתפרנס? מה יהיה עם כל הפרות והתרנגולים?...

אולם לא רק אותו יהודי היה בור ועם הארץ, אשתו התאימה לו כמו מכסה לסיר... שמעה האשה את דבריו וניחמה אותו: "מה אתה דואג? כל כך הרבה צרות עברנו בחיינו, וברוך ה', התגברנו על כולן. אל דאגה, גם על הצרה הזאת של המשיח נצליח להתגבר"...

האם אפשר להאשים את היהודים הללו שאינם מצפים כראוי לביאת המשיח? הרי תמימותם זועקת לשמים! אילו היו יודעים את מעלתם הנשגבה של ימות המשיח - הם לא היו חדלים מלהתפלל לגאולה, ומצפים לביאת הגואל.

ושאלה בחרדה: "מה קרה?"
 "היום שמעתי דבר עצוב מאוד", השיב.

"מה שמעת?"

סיפר האישי: "הרב דרש, ואמר לנו, כי עם ישראל נגאלו בחודש ניסן, ובניסן אנו עתידים להיגאל. הוא אמר שעוד מעט יבוא המשיח, ויקבץ את כל עם ישראל. כולם יצטרכו לעלות לארץ ישראל".

"אם כך, מדוע אתה עצוב? הלא אתה צריך לשמוח!" תממה האישה.

"כן, אבל מה נעשה עם הרפת, הדיד והלול שלנו?... כעת נצטרך לעזוב הכל. להיכן נלך? ממה נחיה?", ופרץ בבכי...

מי שיודע מה זה משיח ומה זו גאולה - מצפה לביאת המשיח בכליון נפש. אך מי שלא יודע מה זה משיח, ומה זו

ללא קנאה שנאה ותחרות

לזולתו.

דבר זה, אומר משה רבנו, הוא -
"הדבר אשר צווה ה' תעשו", בדיוק!

לכן הורה הקב"ה למשה לומר לאהרן שיביא עגל בן בקר לחטאת, ואיל לעולה, אבל - "וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לְאָמֹר, קָחוּ שְׁעִיר עִזִּים לְחַטָּאת" (שם א). באמת היה מספיק לעם ישראל רק העגל לעולה והשור והאיל לשלמים, לשם מה נצרך שעיר העיזים לחטאת?

אמר להם הקב"ה: תזכרו חטא אחד גדול מאוד שהיה בין האחים - "וַיִּקְחוּ אֶת פְּתִיטָת יוֹסֵף וַיִּשְׁחֲטוּ שְׁעִיר עִזִּים וַיִּטְבְּלוּ אֶת הַפְּתִיטָת בְּדָם" (בראשית לו, לא).

בדבר הזה רוצה אני שתזהרו מאוד, שלא תהיה שנאה ביניכם. שעיר עיזים אחד לחטאת. את הדבר הזה, שיש מחלוקת בין אחים, בין אחד לשני בעם ישראל - תשחטו את זה, תשחטו

זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד ה' (ויקרא ט, ו).

מהו ה"דבר" האמור כאן? מה היו צריכים ישראל לעשות בכדי שירא אליהם כבוד ה'?

פרש התרגום יהונתן: "דין פתגמא דתעבדון, אעברו ית יצרא בישא מן לבכון ומן יד יתגלי לכון איקר שכינתא דה'" [זה הדבר שתעשו, העבירו את יצר הרע מליבכם, ומיד יתגלה לכם כבוד השכינה של ה'].

עליכם להעביר את היצר הרע מליבכם, ואז תהיו כולכם ביראה ובעצה אחת לפני המקום.

ואיך מעבירים את היצר הרע?

בפסוק לפני כן נאמר: "וַיִּקְחוּ אֶת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֶל פְּנֵי אֶהֱל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָּל הָעֵדָה וַיַּעֲמְדוּ לְפָנָי ה'".

"ויקרבו כל העדה", כלומר, הכינו את ליבם לחיות כולם יחד, באהבה ואחוזה, בלי שתהא שנאה וקנאה בין איש

את שעיר העיזים הזה.

ואם לאו, לא שווה מה שאתם מקריבים. השכינה אינה יכולה לשרות אם אין אהבה ואחוזה ביניכם, הקב"ה לא משרה את שכינתו.

לכן היו עם ישראל צריכים להקריב שעיר עיזים אחד לחטאת, בכדי לכפר על עוון השנאה שהייתה בין השבטים ליוסף הצדיק.

וזאת רמז להם משה רבנו: איך מעבירים את יצר הרע? - על ידי הכנת הלב לחיות כולם יחד, באחדות מושלמת. "תְּכִין לְפִם תִּקְשִׁיב אָזְנְךָ" (תהלים י, יז). כשאדם עושה את ההכנה הדרושה, הוא זוכה.

ומהי ההכנה?

לשבור את רצונותיו - כל אחד והרצונות שלו: יש אדם שרצונו להרבות ממון, יש ששקוע בתאוות האכילה ויש שתאוות הכבוד מעסיקה אותו כל העת. את כל הרצונות והתאוות הללו - על האדם לשבור.

כיצד באמת ניתן להתגבר על התאוות ולשבור את הרצונות?

ה"בן איש חי" אמר על כך דבר נפלא מאוד:

ישנן שלוש מידות רעות שכל אדם נגוע בהן - קנאה, תאוה וכבוד. איך יוכל להפטר מהן?

יאמר האדם: 'מה הבעיה? פשוט אסלק אותן!...'!

אומנם, לא ניתן לסלקן לגמרי, שכן הקנאה נצרכת לאדם, בלעדיה כמעט שלא יתקדם בחייו, שהלא "קנאת סופרים תרבה חכמה" (בבא בתרא כא ע"א). ללא תאוה לא יהיו לאדם בנים, ובנוסף לא יאכל ולא ישתה כלל, ועלול למות. וגם כבוד - כל אחד מוכרח שתהיה לו מעט מכובדות, כי אם יזלזל וישפיל את עצמו - סופו שיגיע לידי עברה.

מהי, אם כן, העצה להתמודד עם מידות רעות אלו?

התשובה לכך - אומר ה"בן איש חי" - תובן על פי המשל הבא:

אורגני. אבל בשום אופן אין לתת לתרנגולות שחרור, כי אז רק ינוק, ולא יהנה מהן כלל!

אדם החליט לגדל בחצרו תרנגולות אשר יטילו לו ביצים לאכילה, ידגרו ויביאו אפרוחים, ובהמשך גם יוכל לשחטן ולאכול את בשרן.

כך הוא גם בנמשל בנוגע למידות הרעות: יש באדם את שלושת המידות - הקנאה התאוה והכבוד. לסלקן לגמרי אי אפשר, כי אין חיות בלעדיהן, אלא שצריך האדם 'לכלוא' אותן ולהשתמש בכל מידה בזמן ובמקום הראוי.

אך בטרם ניגש לקנות את התרנגולות, התייעץ עם המבינים בתחום. הם הזהירו אותו שלא להשאיר את התרנגולות חופשיות לשוטט בחצר, כי אז תתמלא כל החצר רפש וזבל, עד שלא ניתן יהיה לעבור שם, וגם את הביצים שהן מטילות לא ימצא, כי ביצה אחת תיפול בקצה אחד של החצר, וביצה שנייה בקצהו האחר, ולעתים התרנגולות עצמה תאכל את הביצה שהטילה.

מה עושים?

כל אדם חייב שתהיה לו קנאת סופרים. הוא רואה מה שחברו עושה, וגם הוא עושה. ילד שאינו רואה איך עושים דברים - לעולם לא ילמד ולא ידע דבר. על ידי שרואה דבר אצל חברו, ממנו רואה וכן הוא עושה, וכל העולם כולו בנוי בצורה כזאת.

ישנה אפשרות אחת: לכלוא את התרנגולות בתוך לולים, להשאיר פתח דרכו הן יאכלו, וגם מקום מיוחד להטלת הביצים. כך, באופן זה, הביצים ישמרו, והחצר תישאר נקייה, כי ההפרשות תהיינה רק במקום הלולים, והבעלים יוכל לאסוף אותן, ואף להרוויח מהן על ידי שימכרן לזבל

נמצא שהקנאה מקיימת את העולם, ואי אפשר לגדע אותה לחלוטין. צריכים רק 'לכלוא' אותה, להיזהר מאוד לא לתת לה שחרור, לא לקנות כל דבר ודבר, רק מה שנצרך לקיום האדם, ואז יוכל להפיק ממנה את

מלוא התועלת.

התאווה - אי אפשר בלעדיה. הגמרא (יומא סט ע"ב) מספרת שהקב"ה נענה לבקשת אנשי כנסת הגדולה לסלק מעליהם את היצר של עבודה זרה. אמרו החכמים: הואיל והזמן הוא עת רצון בשמים, נתפלל גם על היצר הרע של גילוי עריות, שימסר אף הוא בידינו.

התפללו על כך, ונמסר בידם אף היצר ההוא, כלומר, ניתן להם הכוח להרגו. אמר להם היצר: דעו לכם, אם תהרגו אותי - יכלה העולם, כי לא תהיה בו פריה ורביה.

חבשו אותו חכמים במשך שלושה ימים, לראות כיצד ימשיך העולם להתקיים בלעדיו, ובמשך שלושת הימים האלה חיפשו בכל ארץ ישראל ביצה שנולדה בו ביום ולא מצאו, כי פסק כח ההולדה אפילו מבעלי החיים!

אמרו אנשי כנסת הגדולה: איך נעשה? אם נהרג אותו ונסלק אותו לגמרי -

יכלה העולם, לא תהיה בו פריה ורביה. אם נתפלל על חציו, שיתבטל חציו מהיצר, כלומר, שיתאווה אדם לאשתו, אך לא יסיתהו יצרו לאישה אחרת - הרי בשמים אין נותנים חצי דבר. לכן עיוורו את עיניו של היצר במכחול [מין סם שמושחים על העיניים] ועזבוהו, ופעולה זו הועילה לכך שאין אדם מתגרה ומתעורר לחטא עם קרובותיו האסורות לו.

אם כן, חכמים הורידו את המתח הגדול והנוראי של התאווה, אבל היא נשארה בעולם, ואם אדם לא יכלא אותה - היא עלולה להתפרץ ולהביאו לעשיית מעשים חמורים עד מאוד.

כך גם בעניין הכבוד - אי אפשר לגמרי לא להיות מכובד. אדם שפל ומזולזל מגיע לידי עברה, אבל עליו 'לכלוא' את מידת הכבוד, ולהשתמש בה במידה ובמשורה.

זהו ששינינו בפרקי אבות (ד, א): "איזהו גיבור? - הכובש את יצרו". לא נאמר 'המנצח את יצרו' או 'הממית את

היצר הרע מליבכם. איך? על ידי שתכינו את עצמכם לפני ה'.

עצם ההכנה, שמכין וגודר את עצמו בגדרים וסייגים - זוהי כבישת היצר, ובדרך זו יצליח בעז"ה להעביר את היצר הרע מליבו.

יצרו', אלא "הכובש את יצרו", הדרך הנכונה היא רק לכבוש את היצר, ולא לאבדו לגמרי, מפני שאם יאבדו - לא יוכל בשום אופן להתקיים ולהתנהג נכון בכל דרכיו.

זה הדבר אשר ציווה ה' - העבירו את

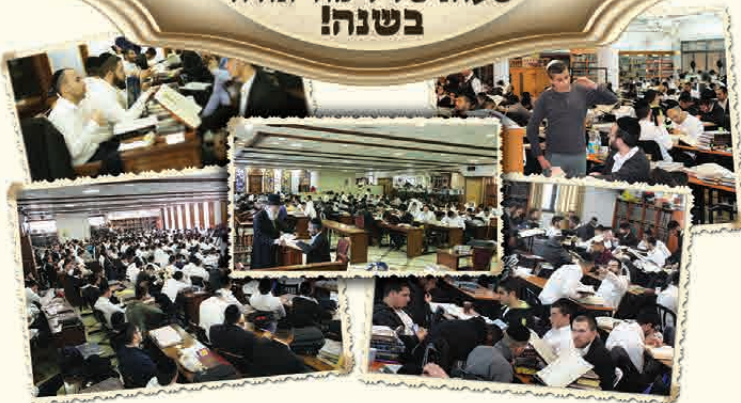

המרכז העולמי לתודעה יהודית מוסדות אור החיים

ע"ש הקדוש רבנו חיים בן עטר זצוק"ל - בראשות הרה"ג ראובן אלבז שליט"א

למעלה מ- 10,555,000 שעות של לימוד תורה בשנה!

להקדשת יום לימוד תורה הנלמד ע"י מאות אברכים ובחורים **02-5000455**

ניתן להקדיש את הלימוד לעילוי נשמה, לרפואה, לזיווג, להצלחה וכו'

רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים | טל: 02-5000455 | פקס: 02-5000502 | orhachaim.org

לחסויות, להפצה,

להנצחת

ולקבלת העלון

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: 02-5000455

נא לציין "עבור חוברת האור לחיים"

החוברת הודפסה על ידי התורמים והמסייעים הי"ו

לזרע בר קיימא: אפרת בת שמחה סוליקה

לרפואת: רמי בן חוה הי"ו, רמי בן אסתר הי"ו, תקוה בת רחל ויקאם הי"ו,

ראובן בן יעריה הי"ו, גרשון חי בן רחל הי"ו, דוד וראובן בני שרית הי"ו,

אילה בת שושנה הי"ו, ישראל בן רימה הי"ו

ולעילוי נשמת: ר' דוד בן איזה ז"ל, מרים בת זורה ז"ל,

מזל בת מרים ז"ל, אליעזר בן רגינה ז"ל, ר' יהודה בן עישה ז"ל, לאה בת פנינה ז"ל,

מרדכי צבי בן רגינה ז"ל, ר' יגאל בן מלכה ז"ל, יעקב בן ברטה ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.